

25 százalékkal emelni fogjuk a kurátorok tiszteletdíját.

■ *Ezek szerint mindenkinek lesz szavazati joga minden kérdésben.*

– Igen. Ez eddig is így volt, hiszen a képzőművészeti kollégiumban a festő tagok szavaztak a szobrászok pályamunkáiról, a zenei kollégiumban a zeneszerzők a jazzzenészek munkáiról, vagy zenészek a zenei tárgyú kiadványokról. Egy területet a végteleenségig szét lehet boncolni. Differenciáltabb kollégiumi rendszer mellett ugyanúgy tudunk releváns szakmai érveket felhozni, mint a kevésbé differenciált mellett. Én a tudományban is nagy híve vagyok az interdiszciplináris munkának, akárcsak a művészetben az intermediális területek művelésének. Hiszen ha csak egy film létrejöttét megvizsgáljuk, akkor is szükség van íróra, forgatókönyvíróra, színészre, rendezőre, zeneszerzőre. A színházban is van díszlettervező, jelmeztervező, rendező, zeneszerző. S valóban joggal mondhatják például a restaurátorok, hogy ők is helyet követelnek maguknak a nap alatt. Én nem látok ebben problémát. Úgy gondolom, hogy a szakbarbárság ellen ható kollégiumi átalakítás jót tesz az egyébként túlzottan széttagolt, csak a saját szakmájának érdekeit védő művész-társadalomnak. Annak a kulturális elitnek, amelyből emiatt is hiányzik a szolidaritás. Mindenki a saját, egyébként fontos ügyével foglalkozik, de másoknak a problémáit nem is ismeri. Amikor a parlamenti nyílt napokat megtartottuk, sok kiváló művész szembesült azzal, hogy a sajátján kívül más területen is hasonló, súlyos problémákkal küszködnek. Mindenki csak a magáét nézi, és ez egyáltalán nem jó...

■ *A zenészek aggasztónak tartják a zene térvesztését a NEFMI-ben, s hasonló térvesztéstől tartanak itt is, ha megszűnik a zenei kollégium. Félnek a kis példányszámú, szűkebb szakmai köröknek szóló, de mégis nélkülözhetetlen zenei folyóiratok kiadói is, hogy elvesznek a nagy lapok között, miközben adottságaik okán képtelenek üzleti támogatókat szerezni...*

– A kulturális államtikárságon folyó munkát az NKA-ból nem lehet befolyásolni. Az viszont talán megnyugtató lehet a zenei terület számára is, hogy összességében az NKA forrásai nőni fognak. Ezen belül pedig mindegyik területnek nőnek majd a saját forrásai. 2012-ben a zenei pályázatok támogatására több pénzt fogunk fordítani, mint 2011-ben. S ez akkor is így lesz, ha nem tisztán zenei kollégium fogja ezt porciózni.

■ *Talán ez az új kollégium új szempontokat hoz az elbírálásba...*

– Új szakmai, új támogatáspolitikai és új művészi szempontokat is hozhat. Egyébként pedig nehéz elvárni a művészeti élet szereplői részéről koherens kultúrpolitikát, ha ők maguk a társművészetekre ennyire nem figyelnek. Az átalakításnak ilyen üzenete is van, minden népevelő szándék nélkül.

■ *Lesz változás a zenekarok projektátogatásában?*

– Ezt nem tudom megmondani, mert teljes egészében szakkollégiumi hatáskör. Azt szeretném, ha azokat az előadó-művészeti területeket, zenekarokat tudná felkarolni az NKA, amelyek akár az önkormányzati, akár más támogatási rendszerben nehéz helyzetbe kerültek az utóbbi években. De az már szakkollégiumi hatáskör, hogy milyen támo-

gatáspolitikát határoznak meg követendőként.

■ *Hogyan tervezi a folyóiratok támogatását? Hogyan lehet összemérni a Kertészeti és Szőlészeti, a Tudományt vagy a Muzsikát?*

– Nagyon jó példát hozott, hiszen nagyjából húsz esztendeje vagyok a Kertészeti és Szőlészeti olvasója, s emellett például a Borászati Füzetek előfizetője. Egyébként temérdek kulturális folyóiratnak voltam, s vagyok a szerzője, olvasója. Én egyáltalán nem látok ezen a területen problémát. Hiszen nem egyetlen pályázatot fognak kiírni, s nem kötelező egyetlen pályázatban elbírálni a folyóiratok támogatását. Nem akarjuk, hogy a lapok nehéz helyzetbe kerüljenek az új rendszer miatt. Nyilvánvalóan én is tudom, hogy azt a nyolc-tíz közművelődési folyóiratot vagy azt a négy-öt filmes lapot, amelyek támogatásra érdemesek, nehéz összemérni a száznál is több irodalmi folyóirattal. Mindezzel tisztában vagyok, ennek jegyében fognak elvárásokat megfogalmazni a kollégium számára arról, hogy milyen pályázatot és hogyan írjon ki. Nyilvánvalóan különbséget kell tenni a néhány száz példányban megjelenő szakfolyóiratok és a szélesebb nyilvánosságot megcélzó újságok között. Akárcsak az online és a print lapok között. S még egy sor szempontot fel tudnék vetni: egykori szerkesztőként érzékenységgel és elkötelezettséggel közelítek a témához. Nem hiszem, hogy például a Zenekar újságot az NKA átalakítása veszélybe sodorná, hiszen épp most emeltük be abba a programba, amely több mint háromszáz városi könyvtár számára rendeli meg a kiadványt 2012 januárjától.

TISZTELETJEGGYEL – véleményrovat

Közszolgálat és nemzeti kultúra – ellentmondó fogalmak?

Ha megéri, alig két esztendő, s betölti a hetedik ikset a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, melyet 1943-ban alapítottak, Dohnányi Ernő kezdeményezésére, s első hangversenyén, október 7-én a korabeli lapok tanúsága szerint családjával együtt megjelent a Kormányzó is. Ha betölti, írjuk, mert félok, hogy nem így lesz, legalábbis a „piaci tevékenység végzésére alkalmas gazdasági vállalkozás”-ba történő kiszervezésről olvas-

ható hírek nem sok jót ígérnek*. A szakállas viccel szölv, cinikusan mondhatnánk, végül is még a legújabb rendelkezések szerint is elmehetne nyugdíjba. De fogalmazhatunk másként, s az sem kisebb paradoxon: az 1943-ban alakult zenekar útja érne véget, éppen most, amikor például az Országgyűlés úgy döntött, hogy a Kossuth-teret 1944 előtti (!) arculatának megfelelően kell helyreállítani, nem kis anyagi ráfordítással...

De tegyük félre az ironiát, s nézzünk szembe a valósággal. Kétségtelen, s ezt tudomásul kell venni mindenkinek, aki Magyarországon él, gazdasági szempontból drámai időket élünk. Tisztában kell lennünk mindazoknak, akik a kulturális szférában tevékenykednek, akik a művészetekkel foglalkoznak, nálunk ilyenkor ezt a területet érik el elsőként és a legnagyobb mértékben a megszorítások. Így volt ez már a rendszer-változás előtt és után, s nincs másként ma sem. Nálunk, s ennek is hagyományai vannak, a pénzügyi, de még a kulturális kormányzat sem szokta ismerni azt a gondolko-

* „Cégesítik a szimfonikus zenekart is – Mint Szabó László, az MTVA kommunikációs igazgatója az Index kérdésére elmondta, „megörököltünk három – rádiós, MTV-s és MTI-s – céget, és az elmúlt hónapokban azon dolgoztunk, hogy rendet tegyünk ezekben a cégekben, és értelmesen használjuk ki azt a lehetőséget, hogy vannak piaci tevékenység végzésére alkalmas gazdasági vállalkozásaink.” ...”left. veszi át például a rádió énekkarát, szimfonikus zenekart és a gyerekkórusát is, mert a fellépéseik megszervezésére és lebonyolítására ez a céges forma sokkal rugalmasabb kereteket nyújt.”
forrás: http://index.hu/kultur/media/2011/11/11/kiirugnak_es_cegekbe_mentenek_at_a_kozmediaban

I A nyilatkozatai szerint szeretné egyszerűsíteni az adminisztrációs folyamatokat és mindenekelőtt az adminisztrációs költségeket. Egyszerűsödnek-e a pályázatadás feltételei? Várható-e például, hogy sikerül hatályon kívül helyezni a 292/2009. számú kormányrendeletet, mely szerint a pályázónak komoly „büntetést” kell fizetnie, amennyiben nem csökkenti programja költségvetését, abban az esetben, ha a kért támogatásnál alacsonyabb összeget ül meg számára az NKA?

– Ez a legnehezebb. A hivatali bürokráciában rendet vágni olyan, mint egy életlen bozót-vágó késsel áthatolni az érintetlen dzsungelen. A folyamat elindult, de lassan halad. Egy biztos, 2013-tól elektronikus pályázatátást szeretnénk elérni, ami csökkentené a hihetetlen mértékű papírgyártást, emellett gyorsítaná, egyszerűsítaná a folyamatot. Sok olyan változást tervezünk, ami ebben remélhetőleg segíteni fog. A visszatervezés ügyében már nyáron értünk el eredményt.

I Azzal hogy Önt kinevezték, milyen irányt batároztak meg?

– Úgy vélem, olyan embert kerestek, aki a parlamenti döntéshozatalban is részt vesz, és így jobban tud az ágazat és az NKA érdekeiért lobbizni. Ez a költségvetési kilátásainkon már most látszik.

I Tetszik az Ön nyilatkozatában, hogy mindenkinek akkora politikai mozgásteret van, amekkorát teremt magának.

– Ez szerintem így van, s ezért tényleg igyekszem mindent megtenni.

I Jankovics Marcell egy interjúban azt ajánlotta figyelmébe, hogy a kultúra nem

dást, amelynek lényege, a kultúra nem tartozik a rögtön megtérülő befektetések közé, nem hozza, nem hozhatja be azonnal a ráfordított költségeket. Mindaz csak hosszútávon térül meg, a tudatban, az agyokban, a gondolkodásban. Ezt a megtérülést nevezik nálunk boldogabb, nemcsak számokban látó világokban műveltségnek. S ez az, amiről, ha ma lemondunk, gyermekeink meg az ő gyermekeik látják kárát, áthidalhatatlan szakadékokat teremtve a jövő számára.

Csak hogy nem olyan időket élünk, amikor támogatni tudjuk a kultúrát, legyen az zene, színház, irodalom, képzőművészet... – söpri le a felvetést a kézenfekvő, gyors válasz, amelyre már nincs felelet.

Tényleg nincs? Tényleg itt tartunk?

forradalom, s nem egy miniszter, egy herceg mondja meg, hogy mit kellene máshogy csinálni, s bár a politikai kinevezettek cseréjét ő is erőltette, de magát a kultúrát nem lehet felülről irányítani.

– Én úgy vélem, ha művészetről beszélünk, akkor nagyon nagy baj lenne, ha az elmúlt ezer évet nem jellemezték volna nagy forradalmi változások. A művészet és a forradalom egyáltalán nem zárja ki egymást, én szeretem a forradalmi újításokat. Az avantgárd művészek is a hagyományhoz képest határozták meg magukat, valamit el akartak vetni, maguk mögött akartak hagyni. Ugyanakkor a politikai intézményrendszer, a kulturális igazgatás is megérett a forradalmi változásokra. Ha ehhez valamit hozzá tudunk tenni az NKA-n belül, akkor ennek csak örülni lehet. Egyébként nagyon nagy baj lenne, ha a kultúrpolitika irányait nem a szakterületért felelős politikai vezetők határoznák meg, azaz az értékrendünknek meg kell jelennie a döntéshozatalban. A kultúra, a művészet az elfogadásra, a tőlünk eltérően gondolkodók véleményének a tiszteletben tartására sarkall bennünket. Az ő támogatásra való jogosultságukat is elismerjük, amennyiben értékes műveket tesznek le az asztalra. De ettől még nyilvánvalóvá kell tenni, hogy azért vannak kultúrpolitikuskok, hogy a kulturális igazgatásnak irányt szabjanak. Ez persze nem jelenti azt, hogy a miniszter bármelyik írónak meg akarja mondani, mit írjon, mit csináljon, miképp gondolkodjon, milyen módon fejezze ki véleményét a műveiben.

I Az elődje inkább bajlott az amatőrizmus támogatására. Így nem juthatott projekt-támogatásból sok profi együttes, például

a Rádió Gyermekköre sem. Kíván-e változtatni a preferencián?

– Ez jórészt a kollégiumok hatásköre. Úgy gondolom, hogy mindenkit támogatni kell, aki támogatásra méltó. Azzal viszont nem értek egyet, hogy a profi művészet össze legyen vegyítve azzal a tevékenységgel, amelynek pártolása alapvetően a közművelődés feladata. Erre ott van az új közművelődési és népművészeti kollégium. Bár mindegyik értékes munkát végez, mégis különbség van az iparművész és a népi iparművész között, a balettos és a néptáncos, a Rádió Gyermekköre és valamelyik falusi népdalkör között. A munkájukat, jogos támogatási igényüket nem egy szakkollégium, vagy legalább is nem egy pályázat keretében kell megítélni.

I Azt mondta egy interjúban, hogy egységes kultúrpolitikára van szükség... Ezért sokat tehet az NKA.

– Ezt a fővárosi döntések kapcsán mondtam. Abban az esetben ugyanis, ha a fővárosban színházakkal kapcsolatos stratégiai döntéseket hoznak, akkor az tetszik, vagy nem tetszik, az országos kultúrpolitikára is visszahat. Amikor az emberek színházba mennek, általában fogalmuk sincs arról, hogy az adott teátrumot ki tartja fenn és ki az igazgató. Például a Budapesti Kamaraszínház a szaktárca tartja fenn, a Vígszínház a fővárosé, a Bárka pedig a IX. kerület által finanszírozott teátrum. Ha a rendszer inog valahol, azt a választópolgárok a kormányzati kultúrpolitikára vetítik rá. Ezért nyilatkoztam azt, hogy egységes kultúrpolitikára és egységesen átgondolt támogatási politikára van szükség. Én a magam eszközeivel ennek az egységes kultúrpolitikának a kialakításáért dolgozom.

R. Sz.

összefügg zenei együtteseinek – zenekar, énekkar, gyermekköre (s ne feledjük a múltat sem, a szép emlékü Stúdió11) – finanszírozása is. Különválasztani csak akkor lehetne, ha a mindenkor vezető elismerné, a szellemi értéket teremtő művészeket, együtteseket aligha lehet piaci alapon szemlélni, működtetni!

Ha elfogadná azt az alaptézist, hogy a médiatörvény értelmében a közművelődés közszolgáltatottsága nem merülhet ki abban, hogy a híreket objektíven közli, nem nyilvánulhat meg csak abban, hogy tényszerűen foglalkozik a napi kérdésekkel, és fontosabb műsorait ismétli, hogy olyan riportokat sugározzon, amelyek hazánk és a nagyvilág életét mutatják be.

Marika báránykájától a digitalizációig

Kulturális Fórum Brüsszelben

Idén október 20-án és 21-én került sor Brüsszelben az Európai Unió Kulturális Fórumára, amelyen Kovács Géza, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke, valamint az Előadóművészek Munkáltatói Egyesületeinek Európai Ligája végrehajtó bizottságának tagja meghívott előadóként vett részt

■ Milyen hatással van a Kulturális Fórum a kontinens kulturális életére?

– A Kulturális Fórum az Európai Unió kultúrpolitikai szempontból talán egyik legfontosabb eseménye. Ezek a fórumok rendszerint összegzésként szolgálnak, amelyek az előző évek eredményeit és esetleges kudarcait, tanulságait veszik számba, ugyanakkor fölvezetik az elkövetkező évek céljait, tennivalóit is, amelyeket egy jó ideje már hozzáigazítanak az Európai Unió középtávú terveihez.

■ Mik a prioritások e tekintetben, hiszen köztudott, hogy az uniós költségvetés meglehetősen szűkmarkúan bánik a kulturális kiadásokkal?

– Ebben az évben nagyon depressziós időszakban került sor a Fórumra. Nemcsak a világgazdasági válság miatt, ami az Európai Uniót különösen sújtja, hanem azért is, mert a kultúra területén dolgozók és az európai folyamatokat figyelemmel kísérő szakemberek szomorúan állapították meg, hogy az „Európa 2020” elnevezésű program sem foglalkozik kiemelten a kultúrával.

■ Vajon mi lehet ennek az oka, hiszen Európa számára a gazdasági krízisből való kilábalás egyik legfőbb eszköze lehet, hogy kulturális bagyományaira tá-

maszkodik, azokból merítve erőt és szellemi tartalékot a továbblépéshez?

– Napjaink egyik legnagyobb kihívása kétségtelenül a pénzügyi-gazdasági helyzet alakulása. Hiszen ha van pénz, akkor a kultúra szekere is jobban halad, ha nincs pénz, akkor viszont általában a kulturális kiadásokkal kezdik a költségvetés megnyirbálását. Ráadásul nemcsak a volt szocialista országokra jellemző ez a gyakorlat, hanem Európa legerősebb demokratikus bástyái is ebbe remegnek bele mostanában. Azonban az általános depresszió ellenére mégiscsak több biztató elemet sikerült felfedezni, illetve felmutatni.

■ Melyek voltak ezek a biztató elemek?

– A fórum több téma köré csoportosította a résztvevő meghívottak és előadók tevékenységét. Az egyik legizgalmasabb témakör a digitalizáció kérdése volt: hogyan tudja a kultúra fölhasználni a digitalizációt, illetve hogyan tud küzdeni annak káros hatásai ellen. Példaértékű és lenyűgöző volt Jan Willem Sieburghnak az amsterdami Rijksmuseum korábbi igazgatójának előadása, aki azt a folyamatot mutatta be, hogy egy önmagába zárkózó, statikus intézmény, mint amilyen a múzeum, hogyan ébredhet fel Csipkerózsika-álmából és vizuális narratívák segítségével hogyan vál-

Ha megértené, hogy a közszolgálatosságba, – és ne használjunk nagy szavakat, de – mégiscsak beletartozik a szellemi műhelyek fenntartása, a kultúra közvetítése, az ismeretek átadása, a szellemi nevelés, az ízlés formálása. Ebben pedig már benne foglaltatik a zenei nevelés, a zenei ismertek tágítása is, amelynek bizony a legjobb módja a zenehallgatás. Mégpedig jó minőségű, magas rendű és magas színvonalon előadott muzsikáé, amely az együttesek közvetítésével jut el a hallgatóhoz – legfiatalabbtól a legidősebbig. S ehhez bizony jeles zenedarábok, tehetséges és jól képzett, szakmailag felkészült muzikusok, zenekarvezetők, kiváló karmesterek, énekesek kellenek. Egy szóval komoly munkával összeszokott,

együttlélegző, művészileg autonóm együttesek, amelyek nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben, művészi munkájukra összpontosítva készülhetnek hangversenyeikre. Mert e nélkül aligha lehet, nem csodákat, de értékes koncerteket, hiteles előadásokat várni. Olyanokat, amelyek nemcsak itthon, a hazai, de a külföldi zeneértő és zenehallgató közönségnek is közvetíti nemzeti zenekultúránkat, ha úgy tetszik, annak legrátermettebb követeként.

E feltételek megteremtése – gondolnánk – a közmédia elemi feladata. Egy ideje azonban úgy látszik-hallatszik, nem így gondolják. A most napvilágot látott kiszervezési terv félreérthetetlenül „piaci tevékenység

végzésére” sarkallná az eddig is sokat megért társaságot. Nemcsak a tény, már a kifejezést is vissza kellene utasítani! Akik így beszélnek, így fogalmaznak, valószínűleg nincsenek tisztában azzal, mit jelent a felelősségük, mit jelentenek a művészi értékek, milyen formában képesek egyáltalán működni az előadó-művészeti szervezetek, s mi az, amit akár egy tollvonással és némi vállvonogatással tönkretesznek. Talán arról sem hallottak, hogy Magyarországon létezik egy Előadó-művészeti törvény, amely pontosan definiálja, milyen szervezetek tarthatnak annak hatálya alá. De arról sincs fogalmuk, milyen könnyű rombolni, s milyen nehéz építkezni...

(Zk)